

BESKRIVNING

tillhörande förslag till byggnadsplan för Söråkers samhälle i Hässjö kommun, Västernorrlands län.

BEFINTLIGA FÖRHÅLLANDEN.

- Läge Samhället är beläget vid Klingerfjärden, sydost om Indalsälvens utlopp, och på ömse sidor om vägen Torsboda-Tynderö.
- Natur Inom norra delen av planområdet går berget i dagen eller ligger på ringa djup, täckt av grus och mylla. I övrigt utgöres marken av mylla på botten av pinnmo. Marken sluttar mot sydväst och Klingerfjärden. Lutningen är i regel 1:15, men ovanför tynderövägen är lutningen dock mindre. Nivåskillnaden mellan samhällets olika delar äro stora, och längst i nordost, vid Ostkustbanan, har marken en höjd av omkring 82 meter över havet. Marken är eller har i stor utsträckning varit odlad. Dungar av lövskog förekomma rikligt.
- Förvärvs- Söråkers sulfitfabrik, tillhörig Svenska Cellulosa AB, är den källor och be- huvudsakliga förvärvskällan och sysselsätter för närvarande om- byggelse kring 150 personer. Nyligen har Höganäs-Billesholms AB påbörjat en tillverkning av glasullsplattor och sysselsätter ett trettio- tal man. I Övrigt förekomma ett antal hantverksbetonade rörelser, såsom snickerifabrik, bilverkstad och liknande. Invid massa- fabriken finnes garage för linjebussar. Inom eller invid plan- området bedrives även jordbruk, dock huvudsakligen såsom stöd- jordbruk. Herrgården i Söråker äges av Västernorrlands m fl läns hushållningssällskap, som här bedriver trädgårdsskola, kallad "Norrlands trädgårdsskola". Handeln är ganska omfattande, och här finnes ett stort antal diverse- och specialbutiker, hotell, två bankfilialer och postexpedition. Flertalet av dessa ligga vid Söråkersgatan eller invid angränsande del av tynderövägen. Ganska många av befolkningen i trakten har sysselsättning på annan ort.

Bostadsbebyggelsen utgöres till största delen av enfamiljshus, som äro glest utspridda över stora ytor. Invid massafabriken och de stora vägarna förekommer dock samlad bebyggelse. Flerfamiljshus för industriarbetare har uppförts nära fabriken, och i Bäckmon finnes tre pensionärshem. Sammanlagt finnas inom planområdet ungefär 170 bostadshus.

Bland byggnader för allmänt ändamål märkas kommunalhus, ålderdomshem, brandstation och skolor. Sörviks skola ligger i anslutning till planområdet i söder, och omkring 500 m norr om planområdet ligger Ala skola. Samlingslokaler finnas även, såsom två frikyrkolokaler och Folkets Hus.

Kommunikationer

Huvudtillfarten utgöres av en allmän väg från riksväg 13 vid Torsboda till Tynderö. En allmän, mindre väg utgår från Söråker och ansluter till riksvägen vid Svarvarböle. Inom planområdet äro två vägar i riktning mot stranden intagna till allmänt underhåll, nämligen Söråkersgatan vid massafabriken och Sörviksgatan, omkring 1300 m längre söderut. En förbindelse däremellan, Strandvägen, utgör också allmän väg. Vägarna äro grusvägar med tämligen dålig underbyggnad.

Bussförbindelse upprätthålles med Sundsvall en gång i timmen, vid lågtrafik något glesare. Söråkers järnvägsstation vid Ostkustbanan ligger strax utanför planområdet, längst i norr. Fem till sex tåg om dagen i vardera riktningen göra uppehåll vid Söråker.

UTVECKLINGSMÖJLIGHETER.

Enligt uppgift planerar SCA att nedlägga massafabriken i Söråker senast år 1959, varefter en del av arbetskraften kommer att sysselsättas i bolagets fabriker i Timrå eller Skön. Den nämnda glasullsfabriken kompenserar detta bortfall av förvärvsmöjligheter inom kommunen endast i mindre utsträckning. Planering och kommunalt handlande måste anpassas därefter.

Massafabrikens byggnader torde efter den nuvarande driftens nedläggande ägnas sig även för annat industriändamål, och det synes troligt att byggnaderna åtminstone i viss utsträckning komma att bli utnyttjade. Lokalisering av nya industrier underlättas av tillgång även på arbetskraft och bostäder.

Vid fabriken nedläggande kommer troligen ganska många av arbetarna att bo kvar i sina egnahem i Söråker, men arbeta utom kommunen. Förbättrade kommunikationer och ett sannolikt ännu större bilbestånd än nu ökar möjligheterna att bo i Söråker men arbeta på annan ort. Det utomordentligt vackra bostadsläget på sydvästsluttningen mot Klingerfjärden kommer troligen att bidra till sådan bosättning.

Med hänsyn till att Söråker har större befolkningstäthet än någon annan plats inom Hässjö kommun, synes samhället vara lämpat såsom huvudort för kommunen.

Under det närmaste årtiondet torde befolkningsminskning vara att förvänta snarare än befolkningsökning. En fortgående standardhöjning beträffande boendet kommer säkerligen likväl att medföra ny bebyggelse.

Då samhällets utveckling således är mycket oviss, bör planområdet tilltagas tämligen snävt, dock icke så snävt att detta motverkar den sunda utveckling, vartill byggnadsplanen är ägnad att bidra.

MARKDISPOSITION.

Planens
huvuddrag

Med hänsyn till de begränsade utbyggnadsmöjligheterna har byggnadsplanen i huvudsak anslutits till befintlig bebyggelse. Planen har en ganska utbredd karaktär, med band eller stråk av bebyggelse utgående i olika riktningar från en central kärna av butiker, allmänna byggnader och flerfamiljshus. Genom att befintliga bebyggelsestråk utbyggas ytterligare uppnås efter hand mera samman-

hållning i samhällsbilden, och befintliga vägar och ledningar kunna utnyttjas mera effektivt. Den valda bandformen för bostadsbebyggelsen innebär positiva värden även med hänsyn till kontakten med naturen och utsikten över Klingerfjärden. Särskild hänsyn har tagits till att byggnadsplanen lätt skall kunna ändras eller utökas, då förutsättningarna ändras eller då utvecklingen kan lättare överblickas än för närvarande.

Bostäder

Områden för villor har upptagits omkring vägarna mot Svarvarböle och Tynderö samt omkring vägarna i riktning mot stranden. Några smärre partier avse helt ny villabebyggelse, nämligen ett område mellan Söråkersgatan och Nya Söråkersgatan samt ett annat område söder om vägen mot Svarvarböle och nära järnvägen. Såsom komplement till villabebyggelsen har ett område för hyreshus reserverats i närheten av pensionärshemmen. Kommunen har för avsikt att inom kort påbörja uppförandet av tre av dessa hyreshus. Planförslaget inrymmer omkring 100 nya tomtplatser för villor samt omkring 50 hyreslägenheter.

Industri

Fabriksområdet har i planförslaget upptagits för sitt nuvarande ändamål. Inom dess södra del föreslås ett bälte längs Söråkersgatan utgöra planterad skyddszon. För småindustri har mark reserverats i närheten av järnvägsstationen, men ett mindre sådant område har även upptagits norr om Söråkersgatan, vid bussgaraget. Söder om brandstationen och invid tynderövägen förekomma smärre industrier tillsammans med bostäderna, och planbestämmelserna ha utformats i enlighet ^{här-} med.

Butiker

Det nuvarande affärsområdet vid Söråkersgatan och Tynderövägen har i förslaget upptagits för handelsändamål, och inom ett begränsat parti föreslås sluten bebyggelse. Inom villaområden få lokaler för handel och hantverk inredas efter särskild prövning av byggnadsnämnden.

Allmänna
byggnader

Tomtplatserna för ålderdomshem, brandstation och barn-
bespisningslokal ha avsatts för allmänt ändamål, och nya
sådana områden ha reserverats nordost om tynderövägen, mel-
lan områdena för hyreshus och för handelsändamål. Här skall
inom kort uppföras en byggnad, innehållande polisstation,
badinrättning och tandklinik. Därintill kan ett framtida
nytt kommunalhus lämpligen placeras. Utrymme finnes dess-
utom för ytterligare allmänna byggnader, såsom skolbygg-
nader etc.

Samlings-
lokaler

För Folkets Hus och två frikyrkliga samlingslokaler har upp-
tagits områden att användas för samlings- och förenings-
lokaler och därmed samhörigt ändamål.

Vägar

De allmänna vägarna mot Tynderö och Svarvarböle kommer snart
att fordra ombyggnad, varefter permanentbeläggning sannolikt
kommer att ske inom samhället. Med hänsyn härtill har mark-
reservat upptagits för erforderlig breddning och rätning,
ävensom för diken, slänter och dylikt. Tynderövägen omges
av tämligen tät bebyggelse på hela sträckan från Torsboda
till tynderögränsen, varför möjligheterna för en ny, mera
trafiksäker led har undersökts. Därvid har två alternativ
studerats, ovanför resp. nedanför nuvarande väg. Byggnads-
planen har utformats på grundval av den nedre sträckningen.
Denna nya tynderöväg skall utgå från riksväg 13 vid stranden
i Torsboda, sedan riksvägen framdragits över Skeppsholmen.
Vägen skall sedan gå strax ovanför massafabriken och ansluta
till nuvarande tynderövägen vid Skäggsta i Tynderö. Väg-
systemet i planområdet anslutes vid Söråkersgatan och Sör-
viksgatan, samt däremellan vid Nya Söråkersgatan. Denna
senare väg äremellertid ganska brant, varför här föreslås
en ny anslutningsväg, gående i nord-sydlig riktning och in-
riktad mot samhällets centrum. En möjlig anslutning av vä-
gen från Svarvarböle till den nya tynderövägen har också
angivits å plankartan.

Då byggnadsplanen i stort sett innebär en utbyggnad av bebyggelse invid befintligt vägnät, erfordras nya lokalvägar endast i begränsad omfattning.

- Jordbruk Trädgårdsskolans område har, i den utsträckning det ingår i planen, upptagits för jordbruks- och handelsträdgårdsändamål.
- Idrotts-
plats Den nuvarande idrottsplatsen vid Bäckmon bibehålles och utökas.
- Sanitära
förhållan-
den Vatten erhålles från ett vattenverk vid Bölesjön. Större delen av befintlig bebyggelse har försetts med ledningar för vatten och avlopp. En utredning om komplettering av det befintliga systemet utföres av Allmänna Ingeniörsbyrån, Sundsvall.
- Parker Lekplatser för barn har upptagits på ett flertal ställen. Sydväst om den nuvarande tynderövägen och invid ovannämnda planerade centrum för allmänna byggnader har upptagits ett parkområde, vars huvudsakliga uppgift är att bevara utsikten över Klingerfjärden. I övrigt är behovet av parkmark ringa, med hänsyn till att bebyggelsen i huvudsak utgöres av villor och till att planens struktur medger en god kontakt med omgivande natur.

Timrå den 30 april 1957

Bertil Tuneryd

Arkitekt SAR

Tillhör länsstyrelsens resolution

denna dag ärende III G 2-28-57.

Härnösand i landskansliet den 18/5 1961.

På tjänstens vägnar:

B. Thidholm

Ans. 161

Bestyrkes på tjänstens vägnar: